

Міністерство культури та стратегічних комунікацій України
Комунальний заклад вищої освіти
«Дніпровська академія музики»
Дніпропетровської обласної ради»

РОБОЧА ПРОГРАМА
НОРМАТИВНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЕВОЛЮЦІЯ ХУДОЖНІХ СТИЛІВ В МИСТЕЦТВІ»

Рівень вищої освіти – другий
Ступінь вищої освіти – Магістр
Галузь знань – 02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність – 025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-наукова програма – «Музичне мистецтво»

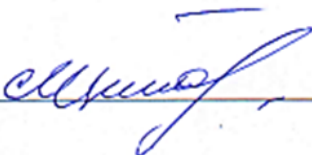
Д н і п р о
2 0 2 4

Розробник:

Варакута М.І., кандидат мистецтвознавства, доцент, завідувач кафедри музикознавства, композиції та виконавської майстерності ННІ

Робоча програма нормативної навчальної дисципліни «Еволюція художніх стилів в мистецтві» відповідає стандарту другого рівня вищої освіти (ступінь «магістр») галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво», освітньо-науковій програмі «Музичне мистецтво» 2024 року, навчальним планам підготовки здобувачів освітнього ступеня «магістр» 2024 / 2025 навчального року, методичним рекомендаціям Міністерства освіти і науки України (лист 1/9-434 від 09.07.2018 року «Щодо рекомендацій з навчально-методичного забезпечення»).

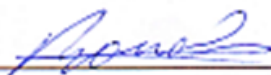
Гарант ОНП

Світлана ЩІТОВА

Робочу програму навчальної дисципліни «Еволюція художніх стилів в мистецтві» другого рівня вищої освіти (освітній ступінь «магістр») галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво» затверджено та введено в дію рішенням науково-методичної ради КЗВО «Дніпровська академія музики» ДОР (протокол № 6 від «26» червня 2024 року).

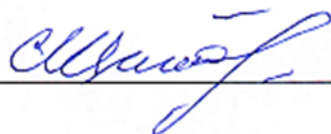
Голова ради

Дмитро ВОЛОВИК

Робочу програму навчальної дисципліни «Еволюція художніх стилів в мистецтві» другого рівня вищої освіти (освітній ступінь «магістр») галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво» розглянуто і схвалено на засіданні кафедри історії та теорії музики КЗВО «Дніпровська академія музики» ДОР (протокол № 11 від «25» червня 2024 року).

Завідувач кафедри

Світлана ЩІТОВА

1. Опис навчальної дисципліни

Кількість кредитів – 3	Галузь знань – 02 «Культура і мистецтво»	Нормативна
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність – 025 «Музичне мистецтво»	Рік підготовки – 1-й
Тижневих годин: аудиторних – 2 самостійної роботи – 2	Освітньо-наукова програма – «Музичне мистецтво»	Семестр –2-й
Співвідношення кількості аудиторних занять до самостійної роботи – 1/1,1	Рівень вищої освіти – другий	Лекційні заняття – 42 годин Індивідуальні заняття –
Вид контролю – залік	Ступінь вищої освіти – «магістр»	Самостійна робота – 48 годин

2. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчання

2.1. Мета – формування у студентів цілісної картини стильового розвитку різних видів мистецтва.

2.2. Завдання:

2.2.1 Формування мистецтвознавчого мислення студента, яке базується передусім на розумінні стильової специфіки музики, її різноманітних жанрових витоків

2.2.2 Розвиток аналітичних навичок щодо будь-яких жанрово-стильових явищ різних видів мистецтва;

2.2.3 Оволодіння засобами стильової атрибуції;

2.2.4 Усвідомлення еволюційних процесів у мистецтві в контексті внутрішніх та зовнішніх чинників та власної логіки розвитку мистецтва.

2.3. Компетентності:

Інтегральна компетентність (ІК)

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі музичної професійної діяльності та здійснення інновацій в теорії, історії музики, у педагогіці.

2.3.1. Загальні:

ЗК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології, опановувати першоджерела;

ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 9. Здатність працювати автономно.

ЗК 10. Здатність проведення дослідження на відповідному рівні.

2.3.2. Фахові:

ФК 2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.

ФК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної діяльності;

ФК 6. Здатність викладати спеціальні дисципліни в закладах освіти з урахуванням цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.

2.4. Програмні результати навчання:

ПРН 3. Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.

ПРН 4. Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.

РН 6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Теорія художнього стилю та питання еволюції стилів у мистецтві.

Стиль як цілісність художнього твору. Актуальність проблеми закономірностей появи та змін художніх стилів, розуміння їх історичних особливостей. Видатні дослідники теорії стилю: Х. Вельфлін, І. Г. Гердер, Г. Гегель, І. Вінкельман, Е. Кассіерер.

Тема 2. Структура та функції художнього стилю.

Стиль та культура. Естетична функція як провідна, її сутність та природа. Репрезентативна, гносеологічна, онтологічна, аксіологічна функції стилю. Компоненти структури стилю: символічні, психологічні, соціологічні, екзистенційні («картина світу», зміст та цінність, соціальні потреби, характер експресії). Художня форма та твір як виявлення стилю.

Тема 3. Типологія художніх стилів.

Стиль епохи, стиль школи, напрямку, автора. Стилі епохальні та локальні. Національний стиль. Стильові риси. Стиль та стилістика. Поетика та стилістика в структурі стилю.

Тема 4. Головні етапи розвитку художніх стилів.

Основні принципи великих стилів. Напрямки еволюції. Стильовий плюралізм як специфічна риса сучасного мистецтва.

Тема 5. Історія та еволюція художніх стилів.

Об'єктивні та суб'єктивні причини еволюційних процесів. Періоди «розквіту» і «занепаду», виникнення та зникання художніх шкіл, поява провідних для еволюції мистецтва митців – «еволюційних геніїв».

Тема 6. Взаємодія стилів: принципи, форми, рівні.

Визначення принципів, форм та рівнів стильових взаємодій. Феномен діалогу стилів та його прояви у художній творчості. Стилізація. Полістилістика, причини її використання та змістова інтерпретація. Цитата та алюзія як форми полістилістики. Постмодерністське підґрунтя полістилістики.

Тема 7. Стильова атрибуція.

Засоби стильової атрибуції твору. Обумовленість стильової атрибуції філософськими, культурними, естетичними та мистецькими підходами. Жанрово-стилістичний комплекс як актуальне поняття для розуміння художнього стилю. Її функції, різноманітність засобів існування, місце автора. Головні характеристики.

Тема 8. Художній стиль і жанр.

Структура і функції художнього жанру. Жанрові межі. Жанрові взаємодії, обумовлені стилем. Жанрові міксти.

Тема 9. Історія музичних жанрів у контексті еволюції стилів у мистецтві.

Музичні жанри як візитні картки того чи іншого стилю. Причини їх появи, актуалізації, існування та оновлення у інших стилях. Периферійні жанри, їх роль у еволюції стилів. Вплив стилю на розвиток жанрових можливостей та зворотній процес.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва розділу і теми	Кількість годин					
	Усього	У тому числі				
		Лекції	Практи.	Лабор.	Індив.	Сам.
	о	ії	т.	р.	в.	р.
Тема 1. Теорія художнього стилю та питання еволюції стилів у мистецтві.	8		4			4
Тема 2. Структура та функції художнього стилю.	8		4			4
Тема 3. Типологія художніх стилів.	8		4			4
Тема 4. Головні етапи розвитку художніх стилів.	28		12			16
Тема 5. Історія та еволюція художніх стилів.	10		4			6
Тема 6. Взаємодія стилів: принципи, форми, рівні.	8		4			4
Тема 7. Стильова атрибуція.	8		4			4
Тема 8. Художній стиль і жанр.	8		4			4
Тема 9. Історія музичних жанрів у контексті еволюції стилів у мистецтві.	4		2			2
Усього годин	90		42			48

**5. Теми практичних занять
навчальним планом не передбачені**

**6. Теми індивідуальних занять
навчальним планом не передбачені**

7. Самостійна робота

з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Порівняльний аналіз теорій художнього стилю	4
2	Аналіз прикладів структури і функції художнього стилю	4
3.	Створення хронологічних таблиць типології художніх стилів. Аналіз контекстів епохи.	4
4.	Опис та аналіз головних етапів розвитку художніх стилів.	16
5.	Еволюція стилів, її причини: праця з першоджерелами.	6
6.	Аналіз прикладів взаємодії художніх стилів та визначення принципи, форми, рівні.	4
7.	Приклади стильової атрибуції та її засобів.	4
8.	Створення таблиці розвитку музичних жанрів. Визначення структури і функцій обраного художнього жанру.	4
9.	Праця з першоджерелами з історії музичних жанрів у контексті еволюції стилів.	2
Всього за навчальним планом		48

8. Методи та технології навчання

Вивчення нормативної вибіркової дисципліни «Еволюція художніх стилів в мистецтві» передбачає поєднання різних методів і технологій викладання. Серед них – інформаційно-узагальнюючий метод, пояснювально-стимулюючий, збирання інформації, метод міжпредметних зв'язків, метод жанрової та стильової атрибуції, аналітичний метод, пошуковий метод.

9. Форми, методи та критерії оцінювання

Методи оцінювання запланованих програмних результатів навчання: перевірку засвоєння матеріалу вибірових тем курсу згідно з тематичним планом шляхом виконання самостійних та практичних завдань (поточний контроль, залік наприкінці II семестру. Кафедрою історії та теорії музики, на основі навчально-методичних рекомендацій 2021 року, встановлені такі **критерії оцінювання** знань і компетентностей здобувачів з навчальної дисципліни:

Оцінка «А» («відмінно»):

- 1) високий рівень володіння теоретичними знаннями;
- 2) вільне застосування практичних навичок;
- 3) правильно, без жодної помилки виконані всі завдання.

«*дуже добре*»:

- 1) дуже добрі знання теоретичного матеріалу;
- 2) вміння застосовувати теоретичні знання у практичних завданнях;
- 3) незначні помилки у виконанні завдань, наявність окремих неточностей.

«*добре*»:

- 1) достатня міра засвоєння ключових теоретичних понять;
- 2) окремі неточності й помилки при виконанні завдань.

«*задовільно*»:

- 1) наявність загальних теоретичних знань на рівні уявлень;
- 2) неточності та помилки при виконанні завдань.

«*достатньо*»:

- 1) наявність окремих уявлень про вивчений матеріал;
- 2) не виконано більшу половину завдань.

«*незадовільно з можливістю повторного складання*»:

- 1) незнання більшої частини навчального матеріалу;
- 2) невміння застосовувати теоретичні знання на практиці;
- 3) майже повна неспроможність виконання завдань.

«*незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни*»:

- 1) відсутність будь-яких уявлень про вивчений матеріал;
- 2) неспроможність виконати жодне завдання.

10. Методичне забезпечення

1. Друковані та електронні матеріали
2. Робоча програма з дисципліни
3. Силабус дисципліни

11. Рекомендована література

Основна

1. Коннов О. Ф. К 64 Історична динаміка художнього стилю : [Монографія] / Нац. пед ун-т імені М. П. Драгоманова. К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. 187 с.
2. Безклубенко С. Д. Всезагальна теорія та історія мистецтва. К. : Б. вид., 2003.
3. Білодід Ю. М. Художній стиль у контексті естетично-художнього освоєння людиною світу / Ю. М. Білодід, О. П. Поліщук. *Основи дизайну*. К. : Вид. ПАРАПАН, 2004. С. 41–62.
4. Даренський В. Ю. Стиль як інтегральна характеристика художнього світу. *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури* : Вип. 18 : зб. наук. пр. К. : Державна академія керівних кадрів культури і мистецтва, 2007. С. 134–142.
5. Зонтаг С. Про стиль; пер. с англ. В. Дмитрука. *Проти інтерпретації та інші есе* : збірка. Львів : Кальварія, 2006. С. 22–45.

6. Ігнатенко Є. В. “Високий стиль” хорового концерту кінця XVII– XVIII ст. : до проблеми музично-поетичної цілісності : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства. К., 2005. 19 с.
7. Кияновська Л.О. Стильова еволюція галицької музичної культури XIX–XX ст.: автореф. дис... докт. мист-ва: спец.: 17.00.01. К.: НМАУ, 2000. 36 с.
8. Кучерюк Д. Ю. Стиль як естетико-мистецтвознавча категорія. [Л. Т. Левчук, В. І. Панченко, О. І. Оніщенко, Д. Ю. Кучерюк *Естетика: підручник*. С. 158–161.
9. Левчук Л. Т. Західноєвропейська естетика XX століття. К. : Либідь, 1997. 224 с.

Допоміжна

10. Зав'ялова О.К. Жанрова еволюція ансамблевої музики України XX ст. *Проблеми сучасного мистецтва, культури і освіти*: Зб. наук. праць. Вип. 4. / Упор. Гребенюк Н.Є. Харків, Луганськ, 2005.
11. Катрич О. Т. Індивідуальний стиль музиканта-виконавця (теоретичні та естетичні аспекти). Київ, 2000. 17 с.
12. Коннов О. Порівняльний аналіз стильових парадигм образотворчого мистецтва Заходу і Сходу XIV–XV ст. *Практична філософія*. 2006. № 4. С. 110–115.
13. Коханик І. М. к вопросу о диалектике стилевого и внестилевого в процессе стилиобразования. *Науковий вісник НМАУ. Стиль музичної творчості: естетика, теорія, виконавство*: зб. статей. К., 2004. вип. 37. С. 37–43.
14. Коханик І. М. Музичний твір: взаємодія стабільного і мобільного в аспекті стилю. *Наук. вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського*. Музичний твір: проблема розуміння. Київ, 2002. вип. 20. С. 44–51.
15. Левчук Л. Т. Психологія: історія, теорія, мистецька практика. К. : Либідь, 2002. 255 с.
16. Лігус О., Лігус В. Проблема стилю в музикознавчих дослідженнях: досвід систематизації. *Молодий вчений* № 1 (53) січень, 2018 р.
17. Личкова В. А. Авангард як трансгресія стилю в мистецтві. Трансгресивні алгоритми авангарду. *Від Фауста до Леверкюна: Вступ до неklasичної естетики*. Чернігів : Чернігівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, 2002. С. 50–80.
18. Мізіна Л. Б. Естетична інтерпретація історії мистецтва: сучасне бачення. Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2006. 200 с.
19. Мізіна Л. Б. Історико-художнє стилуєтворення : проблема послідовності. *Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності* : зб. наук. праць. Вип. 20 Л. Б. Мізіна. К. : Вид. центр КДЛУ, 2007. С. 11–16.
20. Мізіна Л. Б. Парадокси естетичної інтерпретації взаємозв'язку форми та змісту в мистецтві. *Вісник Національного авіаційного університету*. Серія : Філософія. Культура : зб. наук. праць. № 1 (9) К. : Видавництво Національного авіаційного університету “НАУ-Друк”, 2009. С. 149–153.
21. Ортега-і-Гасет Х. Дегуманізація мистецтва; пер. з ісп. О. Товстенко. *Вибрані твори / Х. Ортега-і-Гасет*. К. : Основи, 1994. С. 238–272.

22. Поліщук О. П. Художнє мислення: естетико-культурологічний дискурс : монографія. К. : Вид. ПАРАПАН, 2007. 208 с.
23. Попович М. Романтизм як стиль та ідеологія. *Філософська думка*. 2004. № 6. С. 3–30.
24. Татаркевич В. Лади та стилі; пер. з пол. В. Корнієнка. *Історія шести понять: Мистецтво. Прекрасне. Форма. Творчість*. Відтворництво. Естет. переживання. К. : “Юніверс”, 2001. С. 162–164.

Ресурси мережі Інтернет

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського: електронні ресурси. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/2116>
2. Україніка наукова: національна реферативна база. URL: <https://ube.nlu.org.ua/>
3. Index Copernicus. Режим доступу: <http://journals.indexcopernicus.com/>
4. Scopus: база даних. URL: <https://www.scopus.com/>
5. Web of Science: база даних. URL: <https://web.archive.org/>